

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

59. De irregularitate ex defectu sacramenti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Cōcil. Triden. sess. 23. cap. 4. vbi statuit neminem esse
ma tonsura initiandum, qui fidei rudimenta edoctus non
erit, quique legere, & scribere nesciat. Ad maiores antea
dines maior scientia necessaria est; opus est enim linguam
tinaam intelligere, qui ad Subdiaconatum, vel Diaconatum
promouendus, & adhuc maior necessaria est in Sacerdote
plici, vt saltem officij sui peritiam habeat: qui autem primam
tonsuram penitus illiterato confert, a collatione primae
surae per annum est ipso iure suspensus, vt habetur eod.
nullus, de temp. ordi, in 6. & in cap. cum sit ars, de arar. & qual.
lit. graui vltioni subiacere decernuntur Episcopi, qui igna
& rudes promouent in sacerdotes, quae vltio grauis ad
ordinatos extenditur. defectus autem scientiae, non solum
ordine suscipiendo remouet, sed etiam deicit a suscepto, vt
cap. quamuis de arar. & quali. vbi Episcopus nesciens Cae
maticam, Episcopatu priuatur.

Quarto ad defectum animae reduci potest irregularitas po
nitentium; olim enim publicae & solemnes iniungebantur
nitentiae pro quibusdam criminibus enormibus, & vulgari
simis: vni autem semel in vita imponebatur, vt notat Glos
can. quamuis in d. 50. & hi dicebantur poenitentes, & pro
motione repellabantur, can. placuit, & can. quicumque d. 39.
& can. poenitentes, d. 55. & can. infames, 6. q. 1. Videtur autem
hoc ad defectum animae spectare: nam vt dicit Anton. sp. 28.
cap. 6. §. 1. vna ex causis, propter quas hi repellantur a pro
motione, erat timor, ne relaberentur, quod quidem ad animae
defectum pertinet. Cum his solus Papa dispensat vt affirmat
Archid. & Praepo. can. non confidat, d. 50. Non imponebatur
haec solennis poenitentia clerico, nisi prius depositus, vt dicit
Gemi. can. si ille, d. 50. & Anton. loco citato, & sic per solen
nem poenitentiam, etiam suscepti ordinis impediatur
cutio.

De irregularitate ex defectu Sacramenti.

CAPVT LIX.

Quid bigamia, & quotuplex.

Bigamia est multiplicatio nuptiarum, qui enim plures con
traxit, bigamus censetur, siue ter, siue quater, siue plures
a d.

ad effectum enim irregularitatis parum refert multitudo, dummodo vnitas excedatur: ideo vno nomine omnes bigami censentur, quamuis vocabulum binas tantum nuptias significet. Est autem iuxta Gloss. cap. 2. de bigam. duplex bigamia, vna vera, altera interpretatiua. Vera est, vbi re ipsa interueniunt multae nuptiae, nimirum quando aliquis successiue duas uxores legitimas duxit. Interpretatiua vero, vbi plures nuptiae ex parte viri non interuenerunt, duxit viduam, siue corruptam ab alio, aut re ipsa nuptiae non fuerunt, sed attentatae: ius vero hos reputat tanquam bigamos. Specular. tit. de dispensat. de irregulari. §. iuxta vnam speciem irregularitatis, quam Gloss. interpretatiuam appellat, ipse vocat similitudinariam, nimirum, quando, qui votum habet solemne, de facto contrahit, etiam cum Virgine: quae dicitur similitudinaria, quia qui votum solemne castitatis vouit, quoddam matrimonium spirituale cum Deo contrahit, vnde bigamus censetur, si cum homine iterum contrahere de facto tentet, vt dicit Archidi. 27. q. 1. can. quotquot. Vnde Speculator distinxit bigamias tres, veram, interpretatiuam, & similitudinariam. Gemin. & Franc. cap. altercationis, de bigam. in 6. hanc bigamiam interpretatiuam iterum in duas diuidunt; Vna est simpliciter interpretatiua, altera non simpliciter, sed ex quadam iuris fictione. Simpliciter interpretatiua est, quando aliquis contrahit cum Vidua; vere enim vir bis non contrahit: tamen ius interpretatur esse bigamum, quia eam, quae bis contrahit, duxit, & carnem suam diuisit. Ex iuris fictione est, quando non est matrimonium, sed ius fingit esse, quia attentatum est matrimonium, vt quando contrahit aliquis bis, semel quidem valide, semel nulliter, alijsq; modis, de quibus postea dicemus. Haec omnia in sequentibus manifesta fient.

Bigami omnes praedicti a promotione repelluntur, suntque irregulares. Assignant autem Doct. quatuor causas ex canonibus collectas, propter quas bigami irregulares sunt, & ab ordinibus arcantur, quas colligit Panorm. in rubr. 1. de bigamis.

Prima est, ex defectu sacramenti, ex cap. debitum, de bigam. Est autem defectus sacramenti sic; bigamia enim non habet totam perfectionem matrimonij quantum ad significationem: nam matrimonium signum est, non tantum vnionis animae cum Deo per gratiam, & vnionis Verbi cum natura humana; sed etiam vnionis Christi cum Ecclesia, cap. debitum, de bigam.

hanc tertiam significationem non habet bigamia: nam Christi cum Ecclesia est vnus cum vna, bigamia autem vnus cum pluribus, nempe vnus vxoris cum pluribus, aut vnus successiue, aut vnus mariti cum pluribus vxoribus. Est defectus sacramenti significationis in bigamia. cum ergo sacerdotis sit ministrare sacramenta, merito repellitur ab omnibus, qui ad sacerdotium ordinantur, is, qui imperfecte capit vnum sacramentum, hacque de causa irregularitas habetur ex defectu.

Alterca causa est propter prerogatiuam ordinis, d. 26. can. na. vt tanto officio nemo accederet, qui imperfectione esset notatus.

Tertia est, quia presumitur incontinens qui pluries contrahit, ex can. proposuisti, d. 28. bigamus enim quisque incontinentiæ argumentum habet.

Quarta est, quia bigamus non potest facile ceteros heredes ad castitatem, & continentiam, quam de eo non presumitur, cap. vna, d. 26. Hæ sunt causæ, propter quas canones a promotione, & ordinum exercitio repulerunt bigamos, quamuis sint omnes hæ causæ simul in singulis bigamis, vt in sequentibus manifestabitur.

De speciebus, & modis bigamia in particulari.

CAPVT LX.

Multis modis bigamia irregularitatem inducens innotuit. Est ergo prima bigamia vera, & simpliciter, nempe quando aliquis plures successiue duxit vxores, vt bigamas, can. qui sine crimine, d. 26. siue vnam ante baptismum alteram post, can. acutius, d. 26. siue vtramque ante baptismum, can. vna, eadem d. siue vtramque post baptismum, can. maritus, d. 31. Est autem obseruandum, quantum ad effectum irregularitatis non censerit bigamiam, nec bigamum, nisi interuentu copula, fueritque matrimonium consummatum, vt notamus communiter Doct. ex cap. debitum, de bigam. Quando ergo vnus duxit, & non cognouit, eaque mortua alteram duxit, siue cognouerit, siue non, non est bigamus: vnde si hæc mortua fuerit, aut monasterium intrauerit, potest ordinari, similiter